

HARÖ-NYTT

Information till medlemmarna i Harö-Hasselö Intresseförening

Ordföranden:

Det ska vi fira!

■ Harö-Hasselö Intresseförening fyller 50 år. Det skall vi naturligtvis fira. I samband med föreningens årsmöte uppmanar vi alla medlemmar att förutom att som vanligt delta i årsmötesförhandlingarna, ta med sig familjen och picknick-korgen för att efter avslutat årsmöte avnjuta en gemensam "knytkalasbuffé" i det gröna och på hållarna utanför skolhuset. Ta alltså med er någonting som ni kan bjuda grannarna på också, så dukar vi upp en tjusig 50-årsbuffé av alla korgars innehåll. Vi skall också försöka ordna ett "varm-korv-stånd". Till allt detta bjuder föreningen på ett glas jubileums-"muosserande" till alla vuxna.

■ Att källforska i föreningens 50-åriga tillvaro är inte helt enkelt. "Källorna" visar sig bestå av två gamla dammiga pappkartonger med ytterst varierat innehåll. De kanske mest spännande dokumenten vi hittat är två gulnande "lappar" med rostmärken från gamla järngem i kanten. Det ena är påbörjat föreningens födelseår 1948 och innehåller en förteckning över erlagda årsavgifter de tre närmast följande åren, avgiften var förresten 10 kronor då! Det andra är från 1949 och innehåller en förbindelse med namnunderskrifter från markägare att medge tillstånd till anläggande av en väg från Hasselö-bryggan till Harö by. En väg som ursprungligen utstakades i samband med "Skärgårdsutredningen" 1945. Hur det blev med den vägen vet vi idag och kanske skall vi vara glada att den inte kom till. För i så fall hade vi kanske inte haft någon Waxholmsbåt-traffic till Harö och Hagede.

■ Men åter till ursprungsåret. 23 var de, pionjärerna, mest män naturligtvis, men minst en kvinna, som startade Föreningen Hasselö Ångbåtsbrygga.

Forts på sid 2

Föreningen fyller 50 år Knytkalasbuffé 12 juli

Ett femtioårskalas med "knytkalasbuffé" vid skolhuset på Harö söndagen den 12 juli blir höjdpunkten på sommarens verksamhet för Harö-Hasselö Intresseförening. I övrigt handlar det om underhåll och förbättringar av föreningens bryggor vid Hasselö, Harö och Hagede.

Vid Hasselö brygga blir det målning- och fixningsarbete en ännu inte spikad lördag/söndag. Hasselö brygga skall också förses med "kjol" så att småbåtar får lättare att lägga till. Arbetet skall vara klart till midsommar.

Vid Harö brygga blir det översyn av vänthuset med invändig målning. Datum är fastslaget till lördagen den 13

Forts på sid 2

Dags för "Skärgården" igen

M/s Skärgården kommer tillbaka till Harö-Hagede med sommarturlistan som börjar tillämpas den 8 juni. Skärgården har liksom Roslagen byggts om i vinter.

Måndagen den 8 juni börjar Waxholmsbolagets sommarturlista att gälla. Turtätheten blir stor och båtarna många – i sommar kommer Skärgården, Sjösa, Vindöga, Vånö, Väddö, Viberö, Vaxholm II och Norrskär att trafikera våra tre bryggor Hasselö, Harö och Hagede.

Skärgården går från Stavsnäs till Hagede tre turer per dag måndag–fre-

dag. Första turen går 10.40 utom på fredagar då avgången från Stavsnäs är 10.35. Fredagar går Sjösa och Vindöga var sin tur medan Vånö kompletterar med en lördagstur. Lördagar går Skärgården fyra turer, den första 7.10. Söndagar går Skärgården en kvällstur Stavsnäs–Hagede 18.50 medan Vindöga och Väddö går 9.05 respektive 11.35.

Från Hagede till Stavsnäs går Sjösa en morgontur kl 5.55 måndag–
Forts på sid 2

Forts från sid 1: Knytkalasbuffé...

juni klockan 10. Intresserade uppmanas ställa upp.

Vid Hagede brygga skall vi först fylla på kross utanför vänthuset. Efter det skall vänthuset golv lackas, men tidpunkten är här avhängig leveransen av kross. Se vidare anslag i vänthuset.

STYRELSEMÖTE

Jubileumsfirandet och bryggorna behandlades på det styrelsemöte som hölls i Hagede den 2 maj. På mötet diskuteras också behovet av övning med det brandmaterial som finns vid Harö Livs. Pelle Pehrsson fick i uppdrag att kontakta brandförsvaret för att få hjälp med arrangerandet av ett antal brandövningar. Förslag väcktes om en brandövning med en grupp från Harö by och en med en grupp från Hagede.

Brandspruta och brandmaterial finns, men brandsprutan kan vara litet svår att hantera. Därför behövs övning och åter övning – det brinner ju faktiskt och då kan det vara bra att kunna släcka!

SOPHÄMTNINGEN

Styrelsen konstaterade att det är grovsophämtning den 5–7 juni. Man vädjar nu till medlemmarna att lägga ut grovsopor tidigast den 31 maj. Med grovsopor menas skrymmande avfall t ex möbler, husgeråd och emballage. Exempel på vad som inte räknas till grovsopor är fast monterad utrustning i hus (värmepump, element, toalettstol mm), avfall från rivning eller ombyggnation (stuprör, tegel, grus mm) samt avfall från yrkesmässig verksamhet. Kylar och frysar lämnas i samband med grovsopkampanjen, men skall hanteras varmt så att inte rören skadas.

Styrelsen i Harö-Hasselö Intresseförening vid möte i Hagede 2 maj 1998, stående fr v Barbro Clauson, Madeleine Odin, Elsie Edlund, Staffan Norlander, Håkan Sjögren, Per Niring och Gunnar Svensson. Sittande fr v Pelle Pehrsson, Göte Lindström och ordföranden Lasse Östlund.

Styrelsen vädjar också till medlemmarna att inte lägga farligt eller miljöskadligt avfall (t ex olje- och lösningsmedelsrester, bilbatterier, färgburkar och lysrör) bland grovsoporna. Farligt avfall kan lämnas till återvinningsgårdarna på Möja och Sandhamn. Någon hämtning vid Harö brygga blir det inte i år.

Sophämtningen i vårt område sköts liksom tidigare av Styrsviks Sjötransporter, Jan Olsén. Hämtningsveckor är vid 19 hämtningar vecka 18, 20, 22, 24–36, 38, 40 och 42 och vid 9 hämttillfällen vecka 18, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34 och 38.

Ny kundtjänst inrättas från den 1 juni hos Gatukontoret, Skeviksvägen 1 i Gustavsberg. Telefontid måndag–onsdag 9–12, 13–16, torsdag 9–12, 13–18 och fredag 9–12. Telefon 570 134 00, fax 570 312 40, e-post gatukontoret@varmdo.se.

MOTIONER

Motioner till årsmötet skall enligt stadgarna vara inlämnade senast fyra veckor före mötet, dvs senast den 12 juni. Motioner kan lämnas till ordföranden Lasse Östlund, vice ordföranden Elsie Edlund eller sekreteraren Staffan Norlander.

Gunnar Svensson ■

Forts från sid 1: Ordföranden...

Föreningen hette så de första åren men bytte sedan namn till nuvarande Harö-Hasselö Intresseförening någon gång i början på 50-talet. Redan andra året ökade medlemsantalet med ytterligare åtta personer och har sedan dess stadigt stigit till våra dagars knappt 400.

■ De stora frågorna under alla dessa år har förutom nämnda väg varit muddring av Båtkroken och Sorgström, brobygget över Båtkroken samt naturligtvis våra bryggor på Harö, Hagede och Hasselö. Speciellt åren 1973–1975 då först Haröbryggan sakta kollapsade och ersattes med en stor för tillfället lånad ponton vilken dock plötsligt sjönk en vacker höstdag! Under tiden som en ny Haröbrygga byggdes passade Waxholmsbolagets stolthet s/s Waxholm på att klyva Hagedebryggan i minst två delar.

■ Två nya bryggor inom loppet av några år, men vi klarade det! Tack vare skickliga lokala bryggbyggare, Göte Lindström och Göran Gentius, bidrag från Vägverket och självklart från alla medlemmar. Vårt senaste "nybygge" är alltså Hasselöbryggan som Stockholms hamn med hjälp av pontonkran byggde på några veckor våren 1985.

Det finns säkert en massa annat spännande i föreningens "arkiv" men det kanske räcker för denna gång.

Lasse Östlund ■

Forts från sid 1: Skärgården...

fredag medan Skärgården går tre turer per dag. Lördagar blir det bara Skärgården som då går tre turer, den första 8.15. Söndagar går Väddö 10.30, Vindöga 14.00 och 16.00 och Skärgården 19.35.

Liksom tidigare blir det också viss trafik på traden Stockholm–Hagede. Måndag–torsdag går Viberö 8.30, fredagar Vaxholm II 17.00, lördagar Vånö kl 8.00 och söndagar Väddö och Viberö 8.00 respektive 16.15. Dessutom går s/s Norrskär varje söndag 9.30 och är i Hagede 14.00. Från Hagede till Stockholm kan man enbart resa söndagar, 13.10 med Väddö, 15.15 med Norrskär och 18.20 med Viberö.

M/s Skärgården, som vi alltså får se mest av i sommar är byggd 1978 i Öregrund och är ett år äldre än sin "syster" Roslagen. Båda fartygen gör 18 knop och tar 297 passagerare. Från början döptes fartygen i folkmun till "Lutan I" och "Lutan II" eftersom de var ranka vid tvära girar. Det problemet byggdes bort får två år sedan.

Gunnar Svensson ■

Den första bebyggelsen på Hagede

Jag är säkert inte ensam om att fundera över tillkomsten av bebyggelsen vid Hagede på Storö. Min nyfikenhet gjorde att jag kontaktade *Pelle Westerberg* från Nyrödja och efter många och långa samtal med honom har jag fått fram en del fakta. Ångrar mig gör jag många gånger, över att inte ha lyssnat tillräckligt noggrant på nu avlidna skärgårdsbor för att sanningsenligt kunna stå för vissa uttalanden som gjorts av dem och av min make *Runes* alla berättelser från hans barndom. Rune kunde visserligen inget om tillkomsten av Hagede, men däremot en hel del från år 1929 och framåt. Pelle Westerberg har i sin ägo en del handlingar och i sitt goda minne väl bevarade berättelser från sin farmor *Hilda Matilda Eriksson*, född 1860, sedermera gift med *Viktor Westerberg* från Skarpslätt. *Elin Westerberg*, Hagede, var även hon en god berätterska under Pelle Westerbergs barn- och ungdomstid och så var också flera andra Harö- och Hagedebor.

Enligt mina sagesmän hände vissa saker i Harö by på 1840-talet. Om vi nöjer oss med att i stora drag försöka återge detta och inte fördjupa oss i alla släktförhållanden kan man börja med att konstatera att utrymmet för samtliga Haröbor blev allt mindre och att de från århundraden tillbaka uppdelade skiftena ofta var orsak till osämja grannar emellan. Det beslöts därför att vissa åtgärder måste vidtas. Till detta behövdes pengar, en på den tiden sällsynt vara. För att kunna betala lantmäteriet bestämde man sig för att avverka skog. Någon gång under 1840-talet påbörjades därför den stora skogsavverkningen på Harö, en avverkning som finansierade de nya avstyckningar som gjorde det möjligt för de två första nybyggarna att bosätta sig på Storön, som tidigare endast använts som betesmark för får och kor. Andra öar som användes som betesmark var bland andra Lisslö, Stångskär, Brändö och Älgerören.

FÖRSTA HUSEN BYGGDES ÅR 1850

År 1850 uppförde bröderna *Adolf* och *Gustav Wickberg* var sin stuga på Hagede.

Adolf Wickberg byggde sitt hus på Allan Östermans nuvarande mark. Adolf var änkeman med fem barn och

**Så
var det förr...**

Inger Robertsson berättar i den här artikeln om hur bebyggelsen på Hagede kom till. De första husen byggdes år 1850 av två bröder från Harö, Adolf och Gustav Wickberg.

omgift med den betydligt yngre *Greta Stina* från Möja (ursprungligen från Riala). De fick inga gemensamma barn. Adolf dog efter ett kortvarigt äktenskap och änkan *Greta Stina* hittade snart en ny man som hette *Törngren*. Han var grovjobbare från Värmland och sägs ha varit en barsk, hård och rent av elak mansperson. Han ville absolut inte vare sig försörja eller uppfostra *Adolf Wickbergs* barn som därför skickades till släktingar på Stavsjö.

Gustav Wickberg var också änkeman men hade inga barn. Han byggde sitt hus på Robertssons nuvarande tomtmark vid Hagede brygga. Rester av husgrunden finns fortfarande kvar och vi har även fotografier av det gamla huset. *John* och *Elin Westerbergs* son *Sture* rev huset med hjälp av besättningen på s/s Sandhamn I år 1935.

Svägerskan *Greta Stina* såg ofta till *Gustav* och hjälpte honom förmodligen på senare år också med matlagningen. Hans plötsliga och mystiska död gjorde Haröborna mycket misstänksamma. *Greta Stina* och *Törngren* lät ingen komma in och se den döde, vilket anars var brukligt på den tiden. Det rådde faktiskt lynchstämning bland öborna vilket gjorde att *Greta Stina* och *Törngren* snabbt sålde hemmanet och flyttade till Möja. Det berättas och är doku-

Adolf Wickberg byggde sitt hus på Allan Östermans nuvarande mark medan brodern Gustav Wickberg byggde sitt hus på Robertssons nuvarande mark.

menterat att *Greta Stina* och *Törngren* omkom ute till havs några år senare.

Hemmanet, som nu stod tomt hela vintern år 1870, sträckte sig från Allan Östermans tomtmark förbi Eriksro där Reuterljungas nu bor till Nyrödja.

NYA ÄGARE ÅR 1871

De nya ägarna *Anna* och *Janne Westerberg* flyttade in i *Adolfs* hus år 1871. De hade fyra barn: *Anna*, *John*, *Elin* och *Minna*. Dottern *Anna* kallades "Lill-Anna" och modern "Gammel-Anna". Senare efter moderns död kallades Lill-Anna för "Mor Anna".

I den lilla grå stugan på Robertssons tomtmark fick *Fader Rydman* med fru och fyra barn flytta in. Han var både skollärare och skomakare. Även han blev änkeman och gifte om sig med den 25 år yngre *Anette*. De fick tillsammans sonen *Manne* och dottern *Anna*.

När *Anna* var i 7-8-årsåldern gick hon ner sig på isen på hemväg från ett besök hos vänner på Åverkesön. Det var lång väg hem. Nerkyld och våt kom hon tillsammans med den övriga familjen hem till en iskall stuga. Kort tid efter denna händelse avled flickan år 1897. *Fader Rydman* tog så illa vid sig att han i sin otröstliga sorg efter sin dotter inte orkade leva längre. Han sköt sig med en kula för pannan. Sonen *Manne* var då 16-17 år. Hans och modern *Anettes* fortsatta liv återkommer jag till senare.

Meningen är ju att vi skall hålla oss kvar i Hagede för att se vad som händer

Forts på nästa sida

Forts från sid 3:

Hagede...

med de nya markägarna Anna och Janne Westerberg. Deras son *John Westerberg* friade till den vackra *Elin Karlström* från Lerviken, en mycket omsvärmad fröken vars far härstammade från Kökarn på Åland medan modern var "inpyrd" Haröbo. Hennes föräldrahem ägs numera av Lasse Stockman. Elin och John Westerberg byggde sitt hus som deras son *Sture Westerberg* sålde till Lennart Hagberg på 1970-talet. Huset ägs numera av Dagny Hagbergs barnbarn.

Dottern *Elin* gifte sig med *Albin Österman* och flyttade till dennes hem i Nötnäs. De fick sonen *Axel* (far till *Allan Österman* som numera vistas på Fijiöarna) – det gäller verkligen att hålla isär "damerna" vid namn Elin och Anna då dessa båda namn tycks ha varit omåttligt populära under denna tid.

Dottern *Minna* uppförde sin stuga, numera ägd av Sylvia Hörngren. Minna flyttade till Möja där hon gifte sig med öns förste handelsman, *Kalle Pettersson*. Deras levnadshistoria vet jag tyvärr inget om. Däremot är det känt att *Hugo* och *Elin Lundberg* (nu dök en tredje Elin upp!) köpte Minnas stuga. Hugo dog i levercancer vid knappa 60 års ålder år 1937. Efter hans död lät änkan Elin bygga om stugan med hjälp av *Karin Gustavssons* man *Alrik* från Hycklinge.

Dottern *Lill Anna* hade år 1870 fött en dotter som fick namnet *Maria*. Fadern var en välbeställd Husaröbonde som ombesörjde Marias uppväxt. Dessa medel användes till att inköpa Ladängen, Svart Kärret samt Stora och Lilla Norsviken. Maria dog vid 27 års ålder efter långvarig lungsot. År 1875 föddes Lill Annas son *Ragnar* vars far var Kalle från Tjockö. Hon gifte sig vid denna tidpunkt med fyrbiträdet *Carl Lundberg* från Grönskär som var son till fyrvaktmästaren på nämnda ö. Lill Anna och hennes man fick senare sonen *Hugo*.

HARÖ-NYTT

Distribueras till medlemmarna i Harö-Hasselö Intresseförening.

Redaktör
Gunnar Svensson

Telefon bostaden 08-550 626 73
Hagede 08- 571 571 07

Mobiltelefon 070-520 57 02

Postadress:

Byvägen 21B, 151 52 Södertälje

Bröderna *Ragnar* och *Hugo* hittade i giftasåldern sina fruar i systrarna *Agnes* och *Elin* från Harö. *Ragnar* och *Agnes* uppförde sitt gemensamma hem i det hus dottern *Karin Gustavsson* nu besitter. *Karin* hade också en bror som hette *Erik*, men han fick tyvärr inte leva längre än till sitt nionde år. *Hugo* och *Elin* fick inga barn. Det hus de uppförde ägs idag av familjen Östlund. Föräldrarna till *Ragnar* och *Hugo* (Mor *Anna* och *Carl*) bodde till döddagar i det hus som *Björn* och *Britt Lindroth* nu äger.

✱

Det finns så mycket att skriva om när det gäller Hagede och dess återstående bebyggelse, om innevånare, om grannosämja, pensionatrörelse, frikyrkomöten, filmvisning i tält mm. Så har vi också inflyttningen i Eriksro, Nyrödja och Ramborgsudd kvar.

Alltså, på återhörande.

Inger Robertsson ■

Annonsera!

■ Harö-Nytt utkommer två gånger per år. Kommersiell annons (1/4-sida) kostar 200 kronor. Radannons (Till salu, Köpes) kostar 20 kronor. Skicka radannons plus sedel till Harö-Nytts redaktion.

En liten påminnelse om årsavgiften

■ Du som hittar ett inbetalningskort i tidningen vill vi gärna påminna om att vi ännu inte fått medlemsavgiften från. Som vanligt är årsavgiften 100:- för vuxen medlem och 25:- för ungdomar under 20 år. Givetvis är alla i familjen medlemmar!

Fakta om föreningen

□ Harö-Hasselö Intresseförening äger och förvaltar bryggorna vid Hasselö, Hagede och Harö med tillhörande vänthus, spänger och trappor.

□ Föreningen skall verka för goda kommunikationer med allmänna färdmedel.

□ Föreningen skall verka för god brand- och olycksfallsberedskap.

□ Föreningen skall värna om en god miljö.

□ Årsstämma hålls i juli månad. I år hålls årsstämman söndagen den 12 juli klockan 10 i Harö skola.

Här är styrelsen i Harö-Hasselö Intresseförening:

Ordförande **Lasse Östlund** Tel bostad 08-761 31 74
Hagede 08-571 570 42

Vice ordförande **Elsie Edlund** Tel bostad 08-30 99 04
Harö 08-571 571 01

Sekreterare **Staffan Norlander** Tel bostad 08-429 88 50
Hasselö 08-571 551 64

Kassör **Per Niring** Tel bostad 08-644 80 35
Lisslö 08-571 571 20

Ledamöter **Barbro Clauson** Tel bostad 08-30 48 04
Storö 08-571 57006

Madeleine Odin Tel bostad 08-660 80 18
Nyrödja 08-571 570 15

Bryggansvarig **Hagede:**
Pelle Pehrsson Tel bostad 08-640 15 36
Storö 08-571 571 02

Bryggansvarig **Harö:**
Göte Lindström Tel bostad 08-571 570 22

Bryggansvarig **Hasselö:**
Håkan Sjögren Tel bostad 08-532 542 74
Hasselö 08-571 550 10

Revisorer **Sigvard Hultgren** Tel bostad 08-570 202 64
Lena Ekecrantz Tel Harö 08-571 571 21